

OBSAH

I. ÚVOD

1. Poradenská psychodiagnostika /13

1.1 Charakteristika testových metod /15

1.2 Charakteristika klinických metod /22

1.2.1 Pozorování /23

1.2.2 Rozhovor /29

1.2.3 Analýza spontánních výtvorů /35

2. Psychologické vyšetření /36

2.1 Úvodní fáze poradenského vyšetření /36

2.2 Vlastní vyšetření /39

2.3 Závěr vyšetření /40

2.3.1 Závěrečný rozhovor /41

2.3.2 Formulace písemné psychologické zprávy /43

2.4 Specifičnost psychologického vyšetřování v závislosti na věku /47

2.4.1 Psychologické vyšetření dětí předškolního věku /47

2.4.2 Psychologické vyšetření dětí školního věku /50

2.4.3 Psychologické vyšetření dospívajících /54

II. DIAGNOSTIKA SCHOPNOSTÍ

1. Diagnostika inteligence - její možnosti a omezení /57

1.1 Vymezení pojmu inteligence /57

1.2 Měření intelektových schopností /63

1.2.1 Faktor vývoje /65

1.2.2 Faktor volby testové metody /68

1.2.3 Faktor kritéria, kterým je v tomto případě školní úspěšnost /69

1.2.4 Faktor vlivu osobnosti psychologa /72

1.3 Obecná pravidla vyšetření inteligence /73

1.4 Testy inteligence a jejich použití /75

1.4.1 Nejčastěji používané metody a jejich psychologický význam /75

1.4.2 Hodnocení výsledků v testech inteligence a jejich interpretace /95

1.4.3 Nestandardní administrace testových metod umožňující kvalitativní hodnocení inteligence /103

2. Základní testy inteligence užívané v dětském věku /106

2.1 Stanford-Binetův test inteligence /106

2.1.1 Vyšetření inteligence předškolních dětí S-B testem /114

- 2.2 Wechslerovy zkoušky inteligence pro děti /123
  - 2.2.1 Vyšetření inteligence dětí školního věku WISC testem /137
- 3. Další testy inteligence užívané u dětí a mládeže /148**
  - 3.1 Amthauerův Test struktury inteligence IST 2000R /148
    - 3.1.1 Vyšetření inteligence dospívajících IST 2000R testem /153
  - 3.2 Kaufmannova hodnotící baterie pro děti K-ABC /161
    - 3.2.1 Vyšetření inteligence jazykově znevýhodněných dětí K-ABC testem /172
  - 3.3 Ravenovy testy inteligence /176
    - 3.3.1 Skupinové orientační vyšetření inteligence Ravenovými testy /180
- 4. Vyšetření dětí s nestandardní úrovní inteligence /186**
  - 4.1 Vyšetření inteligence nadprůměrně nadaných dětí /186
    - 4.1.1 Vyšetření inteligence nadprůměrných dětí WISC-III testem /187
    - 4.1.2 Vyšetření inteligence nadprůměrných dětí K-ABC testem /193
  - 4.2 Vyšetření inteligence a adaptačních schopností dětí s mentálním postižením /199
    - 4.2.1 Vyšetření inteligence dětí s mentálním postižením /200
    - 4.2.2 Vyšetření adaptivních dovedností dětí s mentálním postižením /212
  - 4.3 Vyšetření inteligence dětí ze sociokulturně odlišného prostředí /218
    - 4.3.1 Vyšetření inteligence sociokulturně znevýhodněných dětí WISC-III testem /225
    - 4.3.2 Vyšetření inteligence sociokulturně znevýhodněných dětí K-ABC testem /231
    - 4.3.3 Diferenciace sociokulturně podmíněného omezení rozvoje inteligence pomocí RRS screeningové škály /233
- 5. Diagnostika paměťových schopností /238**
  - 5.1 Charakteristika paměti a její vývoj ve školním věku /238
  - 5.2 Měření paměťových schopností /242
    - 5.2.1 Nejčastěji používané testy paměťových schopností a jejich psychologický význam /242
    - 5.2.2 Vyšetření krátkodobé paměti S-B testem /253
    - 5.2.3 Test memorování numerické řady (MEN) /261
    - 5.2.4 Paměťový test učení /264
    - 5.2.5 Interpretace výsledků získaných v různých testech paměti /268
- 6. Diagnostika pozornosti /271**
  - 6.1 Charakteristika pozornosti a její vývoj ve školním věku /271
  - 6.2 Hodnocení pozornosti /275
    - 6.2.1 Nejčastěji používané testy pozornosti a jejich psychologický význam /277
    - 6.2.2 Test pozornosti d2 /280
    - 6.2.3 Číselný čtverec /284

- 6.2.4 Test cesty (Trail Making Test) /293
- 6.2.5 Screening vnějších projevů různých pozornostních funkcí /295
- 6.2.6 Interpretace výsledků získaných v různých testech pozornosti /298
- 6.2.7 Diagnostika kognitivních funkcí u dětí s poruchou pozornosti (ADD/ADHD syndromem) /300

III. DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI

A ŠKOLNÍCH DOVEDNOSTÍ

- 1. Diagnostika školní zralosti a připravenosti /307**
  - 1.1 Screeningové posouzení školní zralosti /308
  - 1.2 Podrobnější vyšetření školní zralosti a připravenosti /310
    - 1.2.1 Hodnocení fonologické percepce /310
    - 1.2.2 Hodnocení vizuální percepce /311
    - 1.2.3 Hodnocení grafomotorických schopností /312
    - 1.2.4 Hodnocení řeči /314
    - 1.2.5 Hodnocení rozumových schopností /315
    - 1.2.6 Hodnocení úkolového chování /315
    - 1.2.7 Hodnocení sociálně adaptivního chování /315
- 2. Diagnostika jazykových schopností a dovedností /322**
  - 2.1 Diagnostika sémantických schopností /322
  - 2.2 Diagnostika morfologických a syntaktických schopností /324
    - 2.2.1 Testy jazykových dovedností /325
  - 2.3 Diagnostika fonologických schopností /329
    - 2.3.1 Testy fonologických dovedností /331
  - 2.4 Diagnostika pragmatické složky řeči /335
  - 2.5 Diagnostika specifické poruchy jazykových schopností /335
- 3. Diagnostika čtení /338**
  - 3.1 Diagnostika vizuální percepce /339
    - 3.1.1 Testy vizuálně percepčních dovedností /343
  - 3.2 Hodnocení úrovně čtenářských dovedností /347
    - 3.2.1 Testy čtenářských dovedností /350
- 4. Diagnostika psaného projevu /356**
  - 4.1 Diagnostika grafomotorických dovedností /356
    - 4.1.1 Testy grafomotorických dovedností /358
  - 4.2 Diagnostika psaní s porozuměním /362
    - 4.2.1 Testy hodnocení psaného projevu /364
- 5. Diagnostika specifické poruchy čtení a psaného projevu /369**
  - 5.1 Vztah inteligence a specifických poruch čtení a psaného projevu /370
    - 5.1.1 Hodnocení inteligence u dětí se specifickou poruchou čtení a psaného projevu /374

- 5.2 Hodnocení percepčních schopností u dětí se specifickou poruchou čtení a psaného projevu /379
- 5.3 Hodnocení jazykových schopností u dětí se specifickou poruchou čtení a psaného projevu /381
- 6. Diagnostika matematických schopností a dovedností /385**
  - 6.1 Testy matematických schopností a dovedností /391
  - 6.2 Diagnostika specifické poruchy matematických schopností a dovedností /395

IV. DIAGNOSTIKA MIMOINTELEKTOVÝCH FAKTORŮ OVLIVŇUJÍCÍCH ŠKOLNÍ VÝKON

- 1. Diagnostika sebehodnocení ve vztahu ke školní práci /401**
  - 1.1 Vývoj sebehodnocení a jeho vztah ke školní práci /401
  - 1.2 Možnosti diagnostiky sebehodnocení /403
  - 1.3 Testy sebehodnocení /405
- 2. Diagnostika vztahu ke škole a motivace ke školní práci /419**
  - 2.1 Vývoj vztahu ke škole /419
  - 2.2 Testy hodnocení vztahu ke škole /421
- 3. Diagnostika emočního prožívání /427**
  - 3.1 Vývoj emocí a jejich vztah ke škole /427
  - 3.2 Hodnocení emočního prožívání /432
  - 3.3 Testy emočního prožívání a jeho projevů v chování /434
    - 3.3.1 Škály zaměřené na posouzení vlastních citových prožitků a emočního ladění /434
    - 3.3.2 Dotazníky a škály zaměřené na hodnocení projevů emočního ladění dítěte pro rodiče a učitele /444
    - 3.3.3 Hodnocení kresby z hlediska projevů emočního ladění dítěte /448
  - 3.4 Rozhovor a pozorování emočních nápadností v průběhu vyšetření /451
  - 3.5 Hodnocení inteligence u dětí s emočními problémy /453
  - 3.6 Diferenciální diagnostika emočních problémů, které se vztahují ke škole /456

V. DIAGNOSTIKA DĚTSKÉHO CHOVÁNÍ A S NÍM SOUVISEJÍCÍHO POSTAVENÍ VE TŘÍDĚ

- 1. Diagnostika dětského chování /463**
  - 1.1 Charakteristika problematického chování a jeho vývoj /463
  - 1.2 Obecná pravidla diagnostiky nápadností dětského chování /467
  - 1.3 Metody diagnostiky chování /467
    - 1.3.1 Pozorování dětského chování v přirozených podmínkách /468
    - 1.3.2 Dotazníky a posuzovací škály /469
    - 1.3.3 Rozhovor /489

- 1.4 Diferenciální diagnostika problémů v chování, které se projevují ve škole /490
- 1.5 Hodnocení chování sociokulturně odlišných dětí /497
- 2. Diagnostika vztahů ve třídě /501**
  - 2.1 Charakteristika vztahů ve třídě a jejich vývoj /501
  - 2.2 Metody posuzování vztahů ve třídě /504
    - 2.2.1 Pozorování třídy /504
    - 2.2.2 Dotazníky a posuzovací škály /505
- Přílohy /517
- Seznam použitých zkratk /521
- Seznam literatury /522
- Jmenný rejstřík /533
- Věcný rejstřík /537